

RIKSDAGENS SVAR 343/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 25 § i Finlands grundlag samt vallagen och 9 § i partilagen

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av 25 § i Finlands grundlag samt vallagen och 9 § i partilagen (RP 7/2010 rd).

Beslut

Riksdagen har på det sätt som föreskrivs i 73 § i grundlagen beslutat godkänna följande lagförslag att vila till det första riksmöte som hålls efter följande riksdagsval:

Beredning i utskott

Stora utskottet och grundlagsutskottet har i ärendet lämnat sina betänkanden (StoUB 1/2010 rd och GrUB 11/2010 rd).

Lag

om ändring av 25 § i Finlands grundlag

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som föreskrivs i 73 § i grundlagen, *ändras* i Finlands grundlag 25 § som följer:

25 §

Riksdagsval

Riksdagsledamöterna väljs genom direkta, proportionella och hemliga val. Alla röstberättigade har lika rösträtt.

För riksdagsval är landet med beaktande av antalet finska medborgare indelat i minst tolv och högst arton valkretsar. Utöver detta bildar landskapet Åland en egen valkrets för val av en riksdagsledamot.

Rätt att ställa upp kandidater i riksdagsval har registrerade partier och ett i lag bestämt antal röstberättigade. Kandidaterna ställs upp valkretsvis.

Valresultatet bestäms på grundval av det antal röster som de som har ställt upp kandidater har fått i hela landet. För att en kandidat ska kunna bli vald förutsätts att den som har ställt upp kandidaten har fått minst tre procent av samtliga i hela landet avgivna röster.

Närmare bestämmelser om tidpunkten för riksdagsval, kandidatnomineringen, valförrättningen och valkretsarna utfärdas genom lag.

Denna lag träder i kraft den

20

Lag

om ändring av vallagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i vallagen (714/1998) 88, 89, 91—97 och 123 § och mellanrubriken före 126 §, av dem 94 § sådan den lyder i lag 1404/2009, ändras 37 §, 41 § 2 och 6 mom., rubriken för 7 kap., 98 § 2 mom., 101 § 2 mom., 103 § 1 mom., 104 § 1 mom., 105 § 2 mom., 108 och 109 §, 120 § 1 mom., rubriken för 126 § samt 179 §, av dem 104 § 1 mom. och 105 § 2 mom. sådana de lyder i lag 300/2009, samt fogas till 31 § ett nytt 2 mom., till lagen nya 125 a—125 h § och en ny mellanrubrik före dem, till 126 § ett nytt 1 mom., varvid det nuvarande 1—3 mom. blir 2—4 mom., till lagen nya 156 a—156 e § och en ny mellanrubrik före dem och till lagen en ny 180 §, i stället för den 180 § som upphävts genom lag 1263/2007, som följer:

31 §

Myndighet som behandlar kandidatansökningar

En anmälan enligt 125 § om en gemensam lista som har bildats av valmansföreningar i olika valkretsar vid riksdagsval ska behandlas av den av de berörda valkrets nämnderna som enligt de uppgifter i befolkningsdatasystemet som avses i 6 § 2 mom. i sin valkrets har mest finska medborgare.

37 §

Bestämmande av kandidaternas ordningsföljd

Vid det sammanträde som avses i 36 § bestäms partiernas, de gemensamma listornas och valmansföreningarnas inbördes ordningsföljd för sammanställningen av kandidatlistorna samt presidentkandidaternas inbördes ordningsföljd för kandidatförteckningen.

Vid riksdagsval avgörs både partiernas och de gemensamma listornas inbördes ordningsföljd genom lottning.

Vid kommunalval och Europaparlamentsval avgörs följande genom lottning:

- 1) den inbördes ordningsföljden mellan de partier som inte hör till något valförbund och valförbunden,
- 2) den inbördes ordningsföljden mellan de partier som har bildat ett valförbund,
- 3) den inbördes ordningsföljden mellan de gemensamma listorna.

De valmansföreningar som inte hör till någon gemensam lista placeras i alfabetisk ordning.

Vid presidentval avgörs kandidaternas inbördes ordningsföljd vid det första valet genom lottning och kandidaterna tilldelas nummer enligt denna ordningsföljd börjande från nummer 2. Justitiekanslern i statsrådet ska närvara vid lottningen. Vid det andra valet har kandidaterna samma nummer som vid det första.

41 §

Uppgörande av sammanställning av kandidatlistor

Kandidatlistorna för de partier som inte hör till något valförbund och de partier som har bildat valförbund samt de gemensamma listorna och kandidatlistorna för de valmansföreningar som inte hör till någon gemensam lista placeras i ordningsföljd enligt 37 § så att partiernas kandidatlistor grupperade från vänster till höger kommer först, därefter de gemensamma listorna grupperade på motsvarande sätt och till sist under varandra i alfabetisk ordning kandidatlistorna för de valmansföreningar som inte hör till någon gemensam lista. Kandidaterna ges ett nummer enligt denna ordningsföljd börjande från nummer 2.

Partiernas namn antecknas i sammanställningen med iakttagande av 4 § i partilagen (10/1969) och 9 § 2 mom. i föreningslagen (503/1989). För en gemensam lista antecknas den beteckning som föreslagits för den eller, om beteckningen inte heller efter en anmärkning överensstämmer med det som föreskrivs om detta i II avdelningen eller om inget förslag har framställts, bestämmer den myndighet som behandlar kandidatansökningarna en beteckning som endast anger den gemensamma listans ordningsföljd i sammanställningen i förhållande till andra gemensamma listor. I riksdagsval ska de berörda valkrets nämnderna i fråga om beteckningen för en gemensam lista som valmansföreningar i olika valkretsar har bildat iakttä det beslut som den valkrets nämnd har fattat som behandlar anmälan om gemensam lista. För en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista antecknas ingen beteckning.

7 kap.

Allmänna bestämmelser om uträkning av valresultatet

98 §

Antecknande av valresultat i protokoll

I protokollet antecknas de uppgifter om den valde som finns i sammanställningen av kandidatlistorna eller vid presidentval i kandidatförteckningen och det antal röster som den valda fått samt dessutom vid kommunalval och Europaparlamentsval den valdas jämförelsetal.

101 §

Besvärsrätt och besvärsgrunder

Dessutom får följande personer överklaga beslutet på den grunden att valet har förrättats i fel ordning och att detta kan ha påverkat valresultatet:

- 1) vid riksdagsval varje röstberättigad, men vid riksdagsval i landskapet Ålands valkrets dock endast den som har rösträtt i den valkretsen,
- 2) vid kommunalval de som har rösträtt i kommunen och kommunmedlemmarna,
- 3) vid Europaparlamentsval varje röstberättigad.

103 §

Besvärmyndighetens beslut

Har en valmyndighets beslut eller åtgärd varit lagstridig och har lagstridigheten uppenbart kunnat påverka valresultatet, ska nyval utlysas i kommunen, valkretsen eller hela landet, om valresultatet inte kan rättas.

104 §

Delgivning av beslut

Förvaltningsdomstolen ska vid riksdagsval och Europaparlamentsval delge ändringssökanden sitt beslut. Dessutom ska förvaltningsdomstolen informera samtliga valkrets nämnder och justitieministeriet om sitt beslut. Varje valkrets nämnd vidarebefordrar informationen om beslutet till valkretsens valombud. Förvaltningsdomstolen ska informera om sitt beslut i den officiella tidningen, om den har bestämt att valresultatet ska rättas eller nyval utlysas.

105 §

Fortsatta besvär

Har det i beslutet bestämts att valresultatet ska rättas eller nyval utlysas, har de som nämns i 101 § rätt att anföra besvär. Vid kommunalval har även kommunstyrelsen besvär rätt. De som inte separat har delgetts beslutet, anses ha fått kännedom om beslutet när det publicerats i den officiella tidningen eller när beslutet anslagits på kommunens anslagstavla för offentliga kungörelser.

108 §

Rätt att ställa upp kandidater

Vid riksdagsval får kandidater ställas upp av

- 1) partier,
- 2) röstberättigade som har bildat en valmansförening.

Vid kandidatnomineringen har två eller flera valmansföreningar rätt att i en eller flera valkretsar bilda en gemensam lista genom att avtala om det sinsemellan.

Valförbund kan inte ingås i riksdagsval.

109 §

Maximalt antal kandidater

Varje parti och gemensam lista får ställa upp högst 14 kandidater i en valkrets. Om flera än 14 riksdagsledamöter ska väljas i en valkrets, får antalet kandidater dock vara högst lika stort som det antal ledamöter som väljs i valkretsen.

120 §

Valombud

Varje parti som ställer upp kandidater och varje valmansförening som ställer upp en kandidat ska i valkretsen ha ett valombud (*partiets valombud och valmansföreningens valombud*) och för varje valombud en ersättare. Dessutom ska de valmansföreningar som har bildat en gemensam lista i en enda valkrets bemyndiga valombudet för någon av valmansföreningarna att i valkretsen verka som *valombud för den gemensamma listan* och ett valombud för någon annan valmansförening att vara dennes ersättare. För en gemensam lista som har bildats av valmansföreningar i olika valkretsar ska för varje berörd valkrets bemyndigas ett eget valombud och en ersättare för denne.

Uträkning och fastställande av resultatet i riksdagsval

125 a §

Uträkning av resultatet i en valkrets

Kandidaternas röstetal räknas ihop så att röstetalen för kandidaterna för ett parti kommer partiet till godo och röstetalen för kandidaterna för en gemensam lista som olika valmansföreningar har bildat kommer den gemensamma listan till godo.

Valkrets nämnden ska vid ett sammanträde som börjar klockan 18 den tredje dagen efter valdagen fastställa det röstetal som varje kandidat har fått och det röstetal som varje parti och varje gemensamma lista sammanlagt har fått i valkretsen.

sen. Valkrets-nämnden ska utan dröjsmål på det sätt som justitieministeriet bestämmer meddela Helsingfors valkrets-nämnd de fastställda röstetalen och det sammanlagda antalet röster som har avgetts i valkretsen.

I fråga om uträkning och fastställande av valresultatet vid riksdagsval i landskapet Ålands valkrets föreskrivs i 125 h §.

125 b §

Uträkning av valresultatet för hela landet

Helsingfors valkrets-nämnd räknar ihop det sammanlagda antal röster som varje parti och gemensam lista har fått i hela landet.

Helsingfors valkrets-nämnd ger *jämförelsetal* till varje parti, gemensam lista och sådan valmansförening som inte hör till någon gemensam lista, om de har fått minst tre procent av de i hela landet givna rösterna. Varje parti och gemensam lista ges lika många jämförelsetal som partiet och listan har ställt upp kandidater i hela landet. Som första jämförelsetal ges hela det antal röster som kommit partiet eller den gemensamma listan till godo, som andra jämförelsetal hälften av det, som tredje jämförelsetal en tredjedel och så vidare. Jämförelsetalet för en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista utgörs av det antal röster som valmansföreningens kandidat har fått.

Helsingfors valkrets-nämnd placerar samtliga jämförelsetal i storleksordning. Av jämförelsetalen visar de 199 största hur många riksdagsmandat varje parti, gemensam lista och sådan valmansförening som inte hör till någon lista får.

125 c §

Fördelning av erhållna riksdagsmandat

Helsingfors valkrets-nämnd fördelar de riksdagsmandat som varje parti, gemensam lista och sådan valmansförening som inte hör till någon gemensam lista (*riksdagsmandatsgrupp*) har fått mellan de olika valkretsarna i samma proportion som det antal röster som riksdagsmandatsgrupperna har fått i hela landet fördelar sig mellan

valkretsarna. Varje valkrets tilldelas det antal mandat som statsrådet bestämmer i sitt beslut som avses i 6 § 3 mom.

För fördelningen divideras det antal röster som riksdagsmandatsgruppen har fått i valkretsen med gruppens sammanlagda röstetal i hela landet. Det tal som då fås multipliceras med det antal riksdagsmandat som gruppen har fått i hela landet. Heltalsdelen i de decimaltal som resultatet av räkneoperationen ger visar hur många mandat gruppen får i valkretsen. Dessa mandat fördelas mellan valkretsarna i den ordning i vilken valkretsarna nämns i 5 § så att mandaten för den grupp som har fått det största antalet röster i hela landet fördelas först och därefter mandaten för den grupp som har fått det näst största antalet röster och så vidare.

Om samtliga riksdagsmandat inte blir fördelade enligt 2 mom., ska de återstående mandaten fördelas mellan valkretsarna enligt storleken på decimaldelarna i de decimaltal som avses i det momentet. Den inbördes ordningsföljden för lika stora decimaldelar avgörs genom lottning.

Om en riksdagsmandatsgrupp enligt den decimaldelbaserade fördelningen skulle vara berättigad att få ett riksdagsmandat i en viss valkrets, men valkretsens samtliga mandat redan har blivit fördelade, får gruppen mandatet på grundval av sin näst största decimaldel i en sådan valkrets, där samtliga mandat ännu inte har fördelats.

125 d §

Fördelning av erhållna riksdagsmandat i vissa fall

Om en i 125 c § 2 mom. avsedd fördelning enligt heltalsdelarna i decimaltalen skulle leda till att en riksdagsmandatsgrupp blir berättigad till ett riksdagsmandat i en valkrets, men valkretsens samtliga mandat redan har blivit fördelade, överförs gruppens mandat för att tilldelas enligt 3 och 4 mom. i den paragrafen. Om gruppen inte har kandidater i de valkretsar där alla mandat ännu inte har fördelats, får den ett mandat i den valkrets som bestäms enligt 2 mom. i den paragrafen. Mandatet för den grupp som ursprungli-

gen har fått valkretsens sista mandat överförs då för att tilldelas enligt 3 och 4 mom. i den paragrafen. Om inte heller denna grupp har kandidater i de valkretsar där samtliga mandat ännu inte har fördelats, överförs mandatet för den grupp som ursprungligen har fått valkretsens näst sista mandat för att tilldelas enligt de nämnda momenten och därefter mandatet för den grupp som har fått valkretsens tredje sista mandat och så vidare.

Om riksdagsmandatsgruppen vid fördelning enligt 125 c § 4 mom. inte har kandidater i de valkretsar där alla mandat inte har blivit fördelade, får den ett mandat i den valkrets som bestäms enligt 3 mom. i den paragrafen. Då överförs mandatet för den grupp som ursprungligen har fått den valkretsens sista mandat att omfördelas enligt 3 och 4 mom. i den paragrafen. Om inte heller denna grupp har kandidater i de valkretsar där samtliga mandat ännu inte har fördelats, överförs mandatet för den grupp som ursprungligen har fått valkretsens näst sista mandat att omfördelas enligt 125 c § 3 och 4 mom., därefter mandatet för den grupp som ursprungligen har fått valkretsens tredje sista mandat och så vidare.

Om valkretsens samtliga riksdagsmandat inte annars blir fördelade, ska valkretsens återstående mandat fördelas mellan de riksdagsmandatsgrupper vars samtliga mandat ännu inte har fördelats mellan valkretsarna. Om antalet sådana valkretsar är större än ett, fördelas mandatena enligt gruppernas storlek börjande från den grupp som har fått mest röster och med iakttagande av den ordning i vilken valkretsarna nämns i 5 §.

125 e §

Fastställande av antalet valda riksdagsledamöter i de olika valkretsarna

Helsingfors valkrets nämnd meddelar på det sätt som justitieministeriet bestämmer de övriga valkrets nämnderna hur många riksdagsmandat varje riksdagsmandatsgrupp får i valkretsen.

Valkrets nämnden fördelar de mandat som riksdagsmandatsgrupperna har fått i valkretsen mellan kandidaterna i ordningsföljd enligt deras

personliga röstetal. Om en kandidat som har blivit vald enligt denna ordningsföljd inte är valbar eller har avlidit, ska mandatet tilldelas den kandidat i riksdagsmandatsgruppen som har fått det näst största antalet röster.

125 f §

Ersättare för riksdagsledamöter

Valkrets nämnden utser en ersättare för varje riksdagsledamot.

Ersättare blir den första icke valda kandidaten inom samma riksdagsmandatsgrupp som den valda tillhör. Om en sådan kandidat inte finns, blir ersättare den icke valda kandidat från en annan riksdagsmandatsgrupp som i valkretsen har fått det största personliga röstetalet.

Valkrets nämnden ska utse en ny ersättare, om ersättaren

- 1) blir riksdagsledamot,
- 2) är ledamot av Europaparlamentet och i stället för att bli riksdagsledamot fortsätter sitt arbete i Europaparlamentet,
- 3) väljs eller utnämns till ett ämbete som nämns i 27 § 3 mom. i grundlagen,
- 4) förlorar sin valbarhet, eller
- 5) avlider.

125 g §

Fastställande, offentliggörande och tillkännagivande av resultatet i riksdagsval

Varje valkrets nämnd ska på det sätt som justitieministeriet bestämmer och utan dröjsmål meddela Helsingfors valkrets nämnd vilka riksdagsledamöter och ersättare som har blivit valda i valkretsen, varefter Helsingfors valkrets nämnd fastställer valresultatet för hela landet.

Helsingfors valkrets nämnd ska på det sätt som justitieministeriet bestämmer meddela ministeriet och valkrets nämnderna valresultatet och kungöra det. I kungörelsen meddelas valkretsvis uppgifter om de valda och ersättarna samt deras röstetal liksom även det sammanlagda röstetalet i varje valkrets och i hela landet.

Kungörelsen och en besvärсанvisning ska publiceras i Finlands författningssamling.

125 h §

Uträkning och fastställande av resultatet i riksdagsval i landskapet Ålands valkrets

Valkrets-nämnden i landskapet Ålands valkrets räknar ut och fastställer resultatet i riksdagsval i landskapet Ålands valkrets med iakttagande i tillämpliga delar av 125 g, 126, 156 a—156 c och 180 §.

Om valkrets-nämnden i landskapet Ålands valkrets inte kan utse en ny riksdagsledamot på grund av att en ersättare saknas, ska nytt riksdagsval förrättas i valkretsen utan dröjsmål, om det inte med beaktande av tidpunkten för ett riksdagsval som även i övrigt ska förrättas är onödigt. Justitieministeriet bestämmer tidpunkten för valet efter att ha hört Ålands landskapsregering. Förhandsröstning i det nya valet sker endast i landskapet Ålands valkrets.

126 §

Fullmakt för riksdagsledamot

Valkrets-nämnden ska utan dröjsmål efter det att valresultatet har offentliggjorts skriva ut en fullmakt för varje vald riksdagsledamot och utan dröjsmål sända fullmakterna till riksdagen för utdelning till de valda.

Uträkning och fastställande av resultatet i kommunalval

156 a §

Sammanräkning av kandidaternas röstetal

Kandidaternas röstetal räknas samman så att röstetalen för kandidater för partier som hör till samma valförbund kommer valförbundet till godo, röstetalen för kandidater för ett parti som inte hör till något valförbund kommer partiet till godo och röstetalen för kandidater för valmans-

föreningar som hör till en gemensam lista kommer den gemensamma listan till godo.

Om det framgår att en kandidat inte är valbar eller har avlidit, kommer de röster som har getts för kandidaten dock det valförbund, det parti eller den gemensamma lista till godo som kandidaten hörde till.

156 b §

Uträkning av valresultatet

Den inbördes ordningen i vilken kandidaterna för ett parti som inte hör till något valförbund och kandidaterna för varje gemensam lista ställs inom partiet eller på den gemensamma listan bestäms enligt deras personliga röstetal. I denna ordning tilldelas kandidaterna jämförelsetal så att den första kandidaten från varje parti eller gemensam lista som jämförelsetal får hela det antal röster som har avgetts till förmån för partiet eller den gemensamma listan, den andra kandidaten hälften, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

Den inbördes ordningsföljden mellan kandidaterna för partier som har bildat valförbund bestäms oberoende av parti enligt deras personliga röstetal. I denna ordning tilldelas kandidaterna jämförelsetal så att den första kandidaten som jämförelsetal får hela det antal röster som avgetts till förmån för valförbundet, den andra kandidaten hälften, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

Jämförelsetalet för en kandidat för en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista är kandidatens röstetal.

156 c §

Bestämmande av resultatet i kommunalval

För bestämmande av valresultatet i kommunalval skrivs alla kandidaters namn i den ordning som deras jämförelsetal anger, och vid varje kandidats namn antecknas kandidatens jämförelsetal. Av kandidaterna i denna namnserie väljs så många kandidater, räknade från seriens

början, som det i kommunen ska väljas fullmäktigeledamöter.

156 d §

Ersättare i fullmäktige

För fullmäktigeledamöterna väljs ersättare enligt 11 § i kommunallagen.

Om antalet ersättare under fullmäktiges mandatperiod blir ofullständigt, ska den kommunala centralvalnämnden på begäran av fullmäktiges ordförande utse nya ersättare enligt 11 § i kommunallagen.

Om alla ersättarmandat inte kan besättas med stöd av bestämmelserna i denna paragraf, förblir antalet ersättare ofullständigt.

156 e §

Fastställande, offentliggörande och tillkännagivande av resultatet i kommunalval

Varje kommunal centralvalnämnd fastställer valresultatet vid ett sammanträde som börjar klockan 18 den tredje dagen efter valdagen.

Den kommunala centralvalnämnden ska utan dröjsmål

1) offentliggöra valresultatet genom att anslå protokollet med valresultatet och en besväransvisning på kommunens anslagstavla för offentliga kungörelser för en tid av sju dagar,

2) lämna en förteckning till fullmäktige över dem som blivit valda till fullmäktigeledamöter och ersättare och informera om det på det sätt som kommunala tillkännagivanden meddelas för kännedom i kommunen,

3) underrätta justitieministeriet om valresultatet på det sätt som ministeriet bestämmer.

179 §

Fastställande av valresultatet

Efter att Helsingfors valkrets-nämnd har fått meddelande enligt 178 § från samtliga valkrets-nämnder ska nämnden utan dröjsmål fastställa valresultatet med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 156 a—156 c § föreskrivs om uträkning av jämförelsetal och bestämmande av valresultat.

Om det framgår att en kandidat i samma Europaparlamentsval har ställts upp som kandidat också i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, kommer de röster som avgetts för en sådan kandidat dock det valförbund, det parti eller den gemensamma lista till godo som kandidaten hör till.

180 §

Ersättare för ledamot av Europaparlamentet

Ersättare för en ledamot i Europaparlamentet blir den första icke valda kandidaten från det parti, den gemensamma lista eller det valförbund som den valde hörde till.

Om en ersättare för parlamentsledamoten inte kan fås på något annat sätt, blir den icke valda kandidat ersättare vars namn står först i den namnserie som avses i 156 c §.

Helsingfors valkrets-nämnd förordnar en ny ersättare för ledamoten, om ersättaren

1) blir ledamot av Europaparlamentet,

2) blir vald eller utnämnd till en tjänst eller befattning som nämns i 164 § 2 mom.,

3) förlorar sin valbarhet, eller

4) avlider

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag
om ändring av 9 § i partilagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 9 § i partilagen (10/1969), sådan paragrafen lyder i lag 683/2010, ett nytt 3 mom., varvid
det nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

9 § <i>Statsunderstöd</i>	fått minst två procent av de i hela landet avgivna rösterna. Understöd till ett sådant parti ska beta- las på grundval av partiets röstetal i valet.
------------------------------	--

Berättigat till understöd är förutom de partier
som avses i 1 och 2 mom. även ett sådant parti
som vid det senast förrättade riksdagsvalet har

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 mars 2011